

ס:

עין משפט
גן מצוה

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

6) ועורבין סג. יש"נ.
 7) ולפניו פ"ח מ"ה.
 8) וקראת בחי רשע תחתי
 ועין געין ועקב.
 9) ובהמ"ש ור"ח ופ"ח
 ל"ג אלוה"ן (ט) ו"ג מוס'
 לקמן סג. ד"ה לקה. 10) פ"ח
 מנרתי שש"י ע"ג.
 11) וקדושין סט. 12) ולקמן
 סג. 13) ע' ויקרא סה.
 14) וד"ה ולכסף אחר ד"ה
 בדנקא. 15) וקדושין י"ג.

הגרות הב"ח

6) בבבב"ה וין אין
 לו אסור: 7) רש"י
 ד"ה לרבות לארומתא
 דארומתא דרך:

הגרות הגר"א

14) נ"ה הי"ד דמי ט"ו.
 ג"כ פ"י ה"ג"ה א"ל
 ה"ש"א ספק דנשיתין
 נהר משקלא אלוני וע"י
 רש"י ס"ב ח' ד"ה וינינו
 ט"ו ור"ה ח"ן כמפ"ח
 ומש"ל מ"ה ח' ור"ה
 הולאה ט"ו ור"ה נחשת
 דקפ"ח הוא ח"ק רבית
 וא"כ ברש"א ע"כ רבית
 ק"ל"ה הוא וי"מ פ"ן
 דלתי"ן נהר הכסף דק"מ
 ג"ל רוחא דננק"ה אחפיה
 ט"ו ועמ"ש רב"ט ב"י
 ס"י ק"מ ס"ק ג"כ י"ג:

לעני רש"י

אשטילי"ה
 1) אישטילי"ה
 מס"ק.
 2) פ"ה י"ג (פ"ה י"ג).
 צ"ח.
 אפ"ה י"ג (איפ"ה י"ג).
 ל"כ"ן.
 אפ"ה י"ג. כ"ח ספ"ט
 כ"ח ספ"ט צ"ח.

משום דמרווח פוטע. ואורזי פירות ילאו שהולו וימכרו זול: מסיר דכבר הנראה. הלא יכול הלוקח לראות ולהזיז מה דמי הפסולת הנכרך מאלו שיטנו בחמרים ועוד לו להעלות בדמיהן של אלו ימך על כן מפני הטובה: **משרבעין**. לשון שרביט כדמפרש לקמיה שווקף שער הבהמה כשרביט שמה: ואין נופחין בקרביים. בני מעיים הנמכרים צבית הטבה שיראו רחבים וגדולים: ואין שורין כשר כמים. שמתנין והכמות גרעה שמן: מיה דמיולא. משקין אומה מי סוכין והם נופחין מעיה ושערה נוקף: מוקפסא. וקירלוף אשטילי"ר זלנע"ז: למירמא תומי

לפרכנלא. פרט"ש. לייפותו עשין לו תלאי מחוטי משי סוכי: לכסוכוי. אפרישי"ר זלנע"ז בני סוכין: קרמי. צבדים המלויים אוכרי"ן זלנע"ז: למידק לרדי. להדק צגדי קננוס נמקנות ען שיראה חוטן דק: לללומי גירי. לזיר חיזים: דיקולי. סליס: צבדי. מותר שאינו אלף ליפוט והרזלה להוסף על דמיהם צביל ויפיים מוחל הוא: צעתיקי. אסור שגויג את העין שזכאס כחדשים: זצעי. שיה זקנו לכן וזכנע שחור ונראה כחכור: וזבנן. קנה אומי לעבר. וכנעני היה דענד עברי אסור לאחר חורבן ו"שין הייכל נהבג: ויהיו עניים בני צינך. משנה היא ואמות פ"ח מ"ה. עובק לי לפרנס עניי ישראל וישמטיו: לקניה. זקנו: לזיק מרס נחלן. זה רנאל:

הדרן עלך הזהב

איזהו נשך. שהוא נשך דשקל מנייה מאי דלא יהיב ליה: **המרבס כפירות.** ומגמלא מפרש דבהלואות כסף או פירות נמי היו מרביט שהרי מתרבה ממנו. והכא רבית דרבנן קמפרש דרך מקח וממכר: דינר וזכ. כ"ה דינר כסף: וכן השער. קך היו נמכרין בעיר והותר לו לתמ מעות עכשו על מנת לתן לו זה חטין כל ימות השנה צדמים הללו כשיעור מעותיו. ואע"פ שעכשו אין לו חטין דתן כפיסקין (דף ע"ג.) ילא השער פוסקין ואע"פ שאין ליה יש ליה ויכול המוכר הלו לקנותם עתה כמעות הללו: **עמדו חטין.** הללו זמן ב"ל דינרין: אמר לו קן לי חטין. וזו מותרת היא אם נתן לו חטין. אבל פסוק הין שפוסק לו לתמ צהן אסור הואיל ואין לו שמה ויזקיר הין ואע"פ שפוסק עמו כשער הין של עכשו וכבר ילא השער. ובגמ' מפרש עעמא: **ג"כ לרביט דאורייתא.** (ט) דרך הלואה משמע דכתיב (מש"ל כח) מרבה הונו בנשך ובתרביט: והכתיב **נשך כסף ורביט אוכל.** את כסף לא חתן לו בנשך ובתרביט לא חתן אלכך (ט) ומתלקו ל"ג לאחין תרמי נייהו: מי איכא נשך. שנוך את

הדרן עלך הזהב

חניכו ואין ממונו מתרבה: ומי איכא תרביט. שיהא מלוה נשכר ולא יהא ליה נשך: נשך כלל תרביט. היכי מדמיין ליה: כגון דלויף. הלווה: מאה. פרוטות במאה ועשרים: מעיקרא. כשהלווה: ו"ולכסוף. כשמשלס: בדנקא. כעמה כסף שהוא שמות לדינר: גלים. נשך ומחסרו: אי כפר מעיקרא אולם. אי חשבת להני פרוטות השמא כדמעיקרא הרי נשך והרי תרביט שהוא יכול ליקח צהם מהם במאה ושכר עשרים: לא נשך איכא. שהלוה יכול לקנותם כעמה זה שזה מעה הלווה: כחומשא. יכול ליקח צהן כסף חומש דינר שהוא יומר על שמות: אין לי. שיהא עובר אלף על לאו של נשך בכסף ועל לאו של רביט באוכל מנין שהוא עובר על הלוואת פירות אף משום לאו דנשך: פ"ל. לא תשך לאחיך נשך אוכל. ומקרא זה בלוח נאמר מגמלא כתיב לא תשוך לאחיך והראשון נאמר במלוה דכתיב לעיל מיניה אל תקח מאתו וגו'. ומיהו שמעת מיניה מיהא דשייך לשון נשך באוכל: רבית

רב א ב ג מ"י פ"ח
 מלכות מרבה ה"ג ג
 ג סנה לאחין קנע טושיע
 ח"מ מ" רב טושיע ט:
 ר"ד מ"י מ"י מ"ה
 תמנות עיניו ה"ג נח
 ויהי' (ז) סנה עין קנע
 טושיע י"ד מ" רנא ספיף
 11

א ה מ"י פ"ח מלכות
 מלוה ולה הלכה א
 סנה לאחין קנע טושיע י"ד
 מ"י קנע טושיע א:
 ב מ"י מ"י מ"י ה' ה' ה'
 סנה שס טושיע י"ד
 מ"י קנע טושיע ב:
 ג מ"י מ"י מ"י ה' ה' ה'
 סנה שס טושיע י"ד
 מ"י קנע טושיע א:

תורה אור השלם

1 צדיק מצדה נחלץ
 ובא רשע תחתי
 2 את כסף לא תתן לו
 בנשך ובמרבית לא תתן
 אכרקה
 3 לא תשך לאחיך נשך
 כסף נשך אכל נשך כל
 דבר אשר יכל
 דברים כ"ג

מוסף רש"י

יהיו עניים בני ביתך.
 כלומר אל מרבה עניים
 ושמות לרבות אלף הוא
 עניים מתקומם וישתוף
 יתקבל עליהם שכר ואבות
 פ"א ח"ה.
 הדרן עלך הזהב

איזהו נשך

נשך ואיזהו תרביט איזהו נשך והמלוה סלע בה' דינרין סאתים חטין בשלש י"אסור מפני שהוא נשך ואיזהו תרביט המרבה בפירות כיצד י"לקח הימנו חטין כדינו זהב הכבוד וכן השער עמדו חטין בל' דינרין אמר לו תן לי חטין שאני רוצה למוכרו וליקח בהן יין אמר לו הרי חטין עשויות עלי בשלשים והרי לך אצלי בתן יין ויין אין לו (ב): **ג"כ** מדשביק לרביט דאורייתא וקא מפרש דרבנן מכלל דאורייתא דנשך ותרביט חזיא מלחא היא והא קראי כתיבי נשך כסף ורביט אוכל ותיסברא דאיכא נשך בלא תרביט ותרביט בלא נשך בלא תרביט ואי היכי דמי אי דאופיה מאה עשרים מעיקרא קיימי מאה בדנקא ולכסוף קיימי מאה ועשרים בדנקא נשך איכא דקא נבית ליה דקא שקיל מיניה מידי דלא יהוב ותרביט ליכא דלית ליה רווחא דדנקא אופיה ודנקא קא שקיל מיניה סוף סוף אי בתר מעיקרא אולת הרי נשך והרי תרביט אי בתר בסוף אולת לא נשך איכא ולא תרביט איכא ותו תרביט בלא נשך היכי דמי אי דאויף מאה במאה מעיקרא קיימי מאה בדנקא ולכסוף מאה בחומשא אי בתר מעיקרא אולת לא נשך איכא ולא תרביט איכא אי בתר סוף אולת הרי נשך והרי תרביט בלא נשך רבא אי אתה מוצא לא נשך בלא תרביט ולא תרביט בלא נשך ולא חלקן הכתוב אלא ילעבור עליו בשני לאוין ת"ר זאת כסף לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך אין לי אלא נשך בכסף ורביט באוכל נשך באוכל מנין ת"ל נשך אוכל רבית בכסף מנין חלמוד לומר נשך כסף א"ס